

Universitatea din Bucuresti

Facultatea de Psihologie si Stiintele Educatiei

Departamentul pentru Pedagogia Invatamantului Primar si Prescolar- Bucuresti



# PSIHOLOGIA VARSTELOR – copilul –

–2007-2008 –

asist univ drd. **Bucur Cristian**



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Perioada copilariei

In general, aceasta perioada se incadreaza intre 0 si 11/12 ani. Ea mai poate fi subdivizata:

- ψ perioada sugarului (0-1 an)
- ψ perioada anteprescolara (1-3 ani)
- ψ perioada prescolara (3-6/7 ani)
- ψ perioada scolara mica (6/7-11/12 ani)

Latura cognitiva presupune abordarea problematicii legate de : perceptie, reprezentare, memorie, gandire, imaginatie.



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Sensibilitate

- ψ caracteristici
  - ψ Sensibilitatea gustativă- suprafață a limbii, mucoasa internă a obrazilor, vălul palatin și o parte din esofag.
    - ψ Este mai dezvoltată sensibilitatea față de dulce și acru și mai puțin față de amar și sărat.
    - ψ Față de diferite substanțe reacționează prin mimică, iar spre sfârșitul primului an poate exprima verbal și sesiza intensitatea lor.
  - ψ Sensibilitatea olfactivă- nu detectează decât mirosuri foarte puternice legate în special de satisfacerea trebuințelor biologice.
  - ψ Sensibilitatea tactilă- reflexul de apărare oculo-motorie, iar dacă stimularea are loc la nivelul palmelor, apare reflexul de prehensiune.
  - ψ este inegală: mai accentuată în zona ochilor, a cavității bucale, mai redusă la nivelul palmelor, al tălpilor și cel mai puțin dezvoltată în zona spatelui.



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Sensibilitate...

- ψ caracteristici
  - ψ Sensibilitatea vizuală- senzația de lumină și întuneric sub forma unor pete de lumină și întunecate; nu se distinge forma obiectelor
  - ψ distinge obiectele care se află la aproximativ 5m distanță de el.
  - ψ 3-4 luni începe să distingă într-o ordine determinată de intensitatea, de strălucirea stimulilor, culorile. Mai întâi galben, oranj, apoi roșu, albastru, verde.
  - ψ Sensibilitatea auditivă- implicată în dezvoltarea auzului fonematic.
  - ψ 1-2 luni devine sensibil la vocea umană;
  - ψ 4 luni devine sensibil la muzică;
  - ψ 6 luni apare o oarecare intenționalitate în urmărirea muzicii.
  - ψ Sensibilitatea internă
  - ψ strans legata de satisfacerea trebuințelor primare;
  - ψ este foarte dezvoltată în primele 3 luni (poate lua forma unor colici care îi creează neliniște, stări de agitație și plâns).



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Perceptia...

- ψ caracteristici
  - ψ 9 luni se conturează schema obiectului permanent
  - ψ se dezvoltă mecanismele constanței de mărime, dar și de identificare a sunetelor
  - ψ crește receptivitatea față de sunetele muzicale, preferă liniile melodice ritmate (~ 18 luni- conduită de căutare a unui mediu stimulativ sonor.
  - ψ Sensibilitatea tactilă devine o sursă frecventă de informații care susține și completează văzul și auzul- chiar și în prescolaritate
  - ψ la prescolar auzul devine de 2 ori mai fin



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Reprezentare

- ψ caracteristici...
  - ψ debutează în jurul vârstei de 1 ½ - 1 an și 8 luni
  - ψ trecere de la tatonări bazate pe fel de fel de combinații de mișcări concrete la găsirea unor soluții care apar inventate înaintea acțiunii ca atare
  - ψ imitatie- reprezentare gestual-motrica
  - ψ reprezentarea la copil capata prime valente in joc



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie...

### Gandirea

ψ caracteristici  
(stadialitatea dezvoltarii  
intelectuale- J Piaget)

#### ψ Stadiul inteligenței senzoriomotorii (0-2 ani)

- de la acțiuni reflexe la activități orientate de scop
- permanența obiectului
- acomodarea este mai accentuată decât asimilarea

#### ψ Stadiul preoperațional (2-7 ani)

- gândește în simboluri
- operațiile logice sunt uni-dimensionale
- comunicare verbală
- este posibilă schematizarea obiectelor în desen
- dificultăți în a sesiza punctul de vedere al celuilalt – egocentrism



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Gandirea...

ψ caracteristici

ψ Stadiul operațiilor concrete (7-11 ani)

- rezolva logic probleme concrete prin manipularea directă a obiectelor
- surprinderea invarianței
- Înțelegerea legii conservării
- se realizeaza clasificarea și seriarea
- Înțelegerea reversibilității



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Gandirea...

- ψ caracteristici...
  - ψ in primul an de viata:
    - conduita „suportului” (9 luni)
    - conduita „sforii” (11 luni)
    - conduita „bastonului”
  - ψ 1 ½ - 1,8 ani –funcția semiotică pe baza începuturilor reprezentării, asigurand trecerea spre gândirea simbolică. Funcția semiotică se manifestă prin 3 conduite acționale: imitația amânată, jocul simbolic, desen.
  - ψ Schemele mentale la 2 ani sunt încă rigide, nu au caracter reversibil



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Gandirea...

ψ caracteristici -  
varsta anteprescolara

...

ψ 2 ani surprinde caracterul magic –puterea magică a propriilor țipete, cuvinte.

ψ egocentric – totul se învârte în jurul său.

ψ precauzal – întrebările „de ce?” sau „la ce folosește?” (de tip finalist) și jocul simbolic;

ψ animist – exprimat în tendința de a atribui obiectelor din jur ceea ce îi este lui specific ca ființă vie;

ψ operativ – (H, Wallon) primează satisfacția, nu rațiunea, adică ceea ce satisface dorințele sale.\



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Gandirea...

ψ caracteristici  
prescolaritate...

ψ De ce” -urile ilustrează existența unei gândiri precauzale, aflată între cauza eficientă și cauza propriu-zisă. Este un nod de mediere a copilului care pentru el reprezintă o  
ψ explicație finalistă iar pentru adult doar una întâmplătoare.



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Limbaj si comunicare

- ψ particularitati
  - ψ 3-4 săptămâni apare zâmbetul- expresie nonverbală; este întărit de „legătură vizuală” stabilită cu cei din jur.
  - ψ 2 luni copilul începe să emită sunete apropiate de sunetele limbii.
  - ψ vocalizeaza sau *gângureste*- după 4 luni.
  - ψ toți copiii gânguresc la fel; gânguritul reprezintă materia primă a vorbirii, asigură baza organică pentru asimilarea limbajului.
  - ψ fază superioară a gânguritului este *lalatiunea* (5 luni).
  - ψ apare fenomenul de *autoascultare*- consolidează feed-back-ul dintre aparatul fonator și auz
  - ψ ~12 luni pronunță 3-5 cuvinte;



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Limbaj si comunicare...

ψ particularitati

ψ sfârșitul lunii a 10-a apar primele cuvinte care sunt cuvinte-propoziții sau holofraze; particularitățile:

- funcții gramaticale difuze;
- rol de nucleu pentru alte combinații verbale care creează contextul;
- imitări de sunete (mac-mac, pa-pa etc.);
- exprimă funcția pragmatică a comunicării.

ψ după 6 luni comunicarea poate fi :

- direct-direct
- verbal-direct
- direct-verbal
- verbal-verbal



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Limbaj si comunicare...

ψ particularitati

ψ etapa „cuvântului frază” (1 - 1 ½ ani) – cuvintele exprimă o mare încărcătură afectivă și informațională.

ψ etapa „pre-frază” – reprezentată prin 2 și apoi 3 cuvinte, ordonate mai ales după importanța lor afectivă;

ψ etapa „preconceptelor” (2-4 ani) – Cuvântul se situează la jumătatea drumului între simbolul personal și conceptul generic la care va ajunge mai târziu.

- preconceptul este un fel de prototip care nu are încă valoarea generală a unei clase dar nici nu este individualizat pe deplin.

ψ etapa „frazei gramaticale” – în care exprimă judecăți, relații, noțiuni.

ψ etapa „diferențierii formelor gramaticale”- folosirea persoanei I



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Limbaj si comunicare...

- ψ particularitati – ale varstei prescolare
  - ψ structură gramaticală –verbele sunt utilizate la timpul prezent, extinzandu-se de multe ori si asupra celorlalte timpuri;
  - ψ structura limbajului – este situativa; de la 6 ani se diminueze caracterul situativ;
  - ψ pronunție imperfectă –omisiuni, substituiiri, inversiuni de sunete (ș și j înlocuite cu s și z – zoc în loc de joc, r cu l – lăde în loc de râde).
  - ψ 3 ani- vocabularul se incadreaza intre 1.000 si 400 cuvinte;
  - ψ 6 ani vocabularul se incadreaza intre 2.500 si 1.500 cuvinte.
- 
- ψ particularitati
  - ψ studiul copiiiilor-lup



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Memoria

- ψ caracteristici
  - ψ pe langa memoria involuntară se dezvoltă si cea voluntară, chiar dacă înțelesul nu este dobândit în totalitate
  - ψ acționează pe baza memorării mecanice. Memorarea inteligibilă apare când informațiile au o anumă semnificație pentru copil.
  - ψ conținutul memoriei este divers
  - ψ memorie concretă prin excelență; apar procedee specifice memorării-repetarea.
  - ψ volumul crește sesizabil iar în privința păstrării, la 4–5 ani anumite evenimente sunt redade după câteva luni.
  - ψ se fundamentează amintirile legate de momente puternic afective.
  - ψ la preșcolarii mici și mijlocii, un fenomen specific este reminiscența.



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

### Memoria...

ψ particularitati

ψ memoria afectiva este puternic influentata dinamica tumultoasa a emotiilor si sentimentelor, existand o ancorare extrem de puternica a evenimentelor (chiar obisnuite) traite intens de adolescent

ψ encodarea ierarhizeaza o anumita ordine si primordialitate a ceea ce trebuie sa se pastreze folosind criterii logice.

ψ recunoasterea opereaza mult cu asociatii si cu structuri de reprezentari

ψ recunoasterea reconstituie materialul in aspecte detaliate analitice, prin coordonatele lui logice

ψ reproducerea implica o structurare verbala in stil propriu, iar adolescentul se straduieste sa depaseasca stilul nivelului verbal, scris sau oral

ψ se includ in relatarile verbale numeroase elemente de explicatie (personale) sublinieri, asociatii, comparatii- originalitatea reproducerii



# PSIHOLOGIA VARSTELOR

## Dezvoltarea cognitiva in copilarie ...

*Intrebari si discutii...*